1852. No. 104.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 28 DECEMBER.

NATIONALE MILITIE.

De COMMISSARIS DES KONINGS in *Friesland*,

Herinnert, bij deze, aan de belanghebbenden:

Vooreerst: dat de manschappen, welke bij de Nationale Militie reeds werkelijk *voor zich zelven*, dienen, en, gedurende het tegenwoordig jaar, of in jaren, hetzelve voorafgaande, (mits, in het *laatste* geval het ontslag, te dier tijd ook is aangevraagd, doch zonder gevolg heeft moeten blijven) overeenkomstig de art. 91 en 94 der Wet van 8 Januarij 1817 en de deswege bestaande latere bepalingen, hetzij *door het overlijden van eenen Vader of Stiefvader, of wel Moeder, of Stiefmoeder, Weduwe zijnde, of door eene plaats gehad hebbende regterlijke separatie of echtscheiding der Ouders, of, eindelijk door het overlijden van eenen broeder of van broeders*, regt op vrijstelling hebben verkregen, en dienvolgens, hun ontslag zullen verlangen, hetzelve kunnen bekomen.

Ten tweeden: dat zij, die in dat geval verkeeren, zich daartoe, *voor den 5 Januarij* van het volgende jaar, in geschrifte, moeten adresseren aan het Bestuur der gemeente, voor welke zij in dienst zijn getreden, en dat hiertoe ook derzelver Ouders, Voogden, Curators en Gemagtigden bevoegd zijn.

Ten derden: dat bij de adressen of aanvragen om ontslag, moeten worden overgelegd de noodige bewijzen, ingerigt volgens de voorschriften, die daarvan bij de Wetten op de Nationale Militie gegeven zijn.

Ten vierden: dat van alle adressen of aanvragen om ontslag, welke niet vóór den gestelden termijn ingekomen zijn, maar later ontvangen worden, of waarvan de bewijsstukken niet in behoorlijke orde bevonden zijn, voor het loopende jaar geen gebruik kan worden gemaakt en het ontslag, voor dat jaar dus, ook *niet* verleend zal worden.

Ten vijfden: dat, verder, alle Ingezetenen, die, *op den eersten Januarij aanstaande* hun *negentiende* jaar zijn ingetreden, na daartoe, bij Publicatie, door het Gemeente Bestuur te zijn opgeroepen, *zich vóór den twintigsten van gezegde maand Januarij*, DUS UITERLIJK OP DEN NEGENTIENDEN DIER MAAND, tot de loting moeten doen inschrijven, wel te verstaan, alléén die jongelingen, welke in den jare 1834 zijn geboren en dus op den 1 Januarij 1853 in hun *negentiende* jaar getreden zullen zijn, welke de *eerste* klasse uitmaken.

Ten zesden: *dat, tengevolge van de slotbepaling van art. 3 der Wet van 28 Julij* 1850 (*Staatsblad no. 44*) *en om dat* IN DE WETTEN *op de Nationale Militie geene bepalingen van* INGEZETENSCHAP *voorkomen, opzigtens de verpligting tot de inschrijving en loting voor de Militie voortaan, niet meer in aanmerking komen de bepalingen van de Koninklijke Besluiten van den 25 Junij* 1817, *letter g en 4 Mei* 1824, *no.* 90, MAAR DIE VAN INGEZETENSCHAP, BIJ DE REEDS GENOEMDE WET VAN 28 JULIJ 1850 (STAATSBLAD NO. 44) GEMAAKT.

Ten zevenden: dat almede diegenen, welke hun verblijf binnen het Rijk zijn komen te vestigen en als INGEZETENEN beschouwd moeten worden, zich, insgelijks, voor zoo verre zij nog in de jaren der Militie vallen en hun 23ste jaar, *op den 1 Januarij e. k.*, alzoo nog niet volbragt zullen hebben, *vóór den twintigsten*, EN DUS UITERLIJK OP DEN NEGENTIENDEN *dier maand*, ter inschrijving moeten aangeven in dat Register, waartoe zij, volgens hunne jaren, behooren, ten einde voor hunne klasse na te loten.

Ten achtsten: dat van de voorzeide inschrijving geen der bedoelde jongelingen uitgezonderd is, maar dat een ieder van hen, *zonder eenig onderscheid*, en dus ook zij, die zich reeds in *militaire* dienst bevinden, almede alle anderen, die, om welke redenen dan ook, wettige gronden tot vrijstelling zouden mogen hebben, zich aan het Bestuur der Gemeente, tot welke zij, volgens de Wet voor de *Nat. Militie* behooren, ter inschrijving moeten aangeven op de dagen en uren, die daarvoor door het Gemeente Bestuur, bepaald en bekend gemaakt zullen worden, en dat die aangave, bij afwezigheid der jongelingen zelve, door hunne Ouders, Voogden of die over hen gesteld zijn, moet geschieden.

Ten negenden: dat de *wettige* woonplaats of het domicilie voor de inschrijving, hierboven vermeld, is:

a. voor *gehuwden* de plaats, alwaar zij hun bestaan hebben, waarvoor, in twijfelachtige gevallen, gehouden wordt de plaats, alwaar de gehuwden, op den 1 Januarij van elk jaar, tot de uitoefening van eenig beroep, patent hebben bekomen; of wel voor het middel van het personeel en mobilair beschreven zijn, en, voor zoo verre zij daarin niet beschreven zijn, noch patent hebben bekomen, de plaats, alwaar zij zich bevinden.

b. voor *ongehuwden* de woonplaats der Ouders, en, bij overlijden van beiden, die van den eerstbenoemden Voogd, voor zoo verre, namelijk, de volgende bepalingen daarin geene uitzondering zullen maken.

c. voor *hen, die door hunnen Vader, Moeder, Voogd of Curator achtergelaten zijn, en geen bestaan hebben*, de plaats alwaar hunne Ouders, eerst in rang benoemden Voogd of Curator, het *laatst* gewoond hebben, of wanneer die plaats niet bekend, of buiten het Rijk mogt gelegen zijn, die plaats, alwaar zoodanige achtergelatenen zich bevinden.

d. voor NATUURLIJKE *kinderen, die, ingevolge het Burgerlijk Wetboek, door hunnen Vader, of hunne Moeder*, NIET ERKEND *en* NIET *onder Voogdij gesteld zijn*, de plaats, alwáár zij zich bevinden.

e. voor *diegenen, welke geene Ouders, Voogden, Curators, of een eigen bestaan hebben*, insgelijks de plaats alwaar zij zich bevinden.

f. voor *de gealimenteerden, of de kinderen in Godshuizen en liefdadige Gestichten*, ONVERSCHILLIG OF DEZELVE AL DAN NIET, OUDERS OF VOOGDEN HEBBEN, die plaats, alwaar de Godshuizen, of de Besturen, welke de alimentatie bekostigen, *gevestigd* zijn.

g. voor *hen*, wier Ouders *van elders* worden gealimenteerd, *onverschillig of zij zelve in de alimentatie* AL DAN NIET *deelen*, insgelijks de plaats, alwaar de armen-administratie; door welke de alimentatie, of ondersteuning, aan de Ouders, of derzelver huisgezinnen geschiedt, elders gevestigd mogen wezen, WANNEER DE JONGELINGEN, NAMELIJK BIJ HUNNE OUDERS INWONEN, of, zoo dit het geval *niet* mogt zijn, de woonplaats der Ouders.

h. voor *diegenen, wier Ouders geen bekend domicilie hebben*, de plaats, alwaar zij zich bevinden, en, eindelijk

i. voor *de zoodanigen, welke* AFZONDERLIJK *en* NIET *te gelijk met hunne Ouders, of naastbestaanden, bij welke zij bevorens inwoonden, door sommige Godshuizen, of Armbestuurders, ten hunnen koste, in de Colonien der Maatschappij van Weldadigheid zijn uitbesteed, gelijk mede voor die personen, welke, voor rekening van andere Gemeenten, in de Bedelaars Gestichten dier Maatschappij geplaatst zijn, met inbegrip van de zoogenaamde, in den omtrek der Kindergestichten derzelfde Maatschappij gehuisveste, Bedelaars-huisgezinnen*, die Gemeente, onder welke de Godshuizen, of Besturen, door welke de kosten van verpleging bestreden worden, behooren.

Ten tienden: dat elk jongman, welke verzuimt zich *vóór den 20 Januarij*, en ALZOO UITERLIJK OP DEN NEGENTIENDEN VAN DIE MAAND, te doen inschrijven, of voor wien daartoe, UITERLIJK OP LAATSTGENOEMDEN DAG geene aangave gedaan wordt, al nog zal worden ingeschreven aan het einde van het Register, doch dat hij tevens, voor dat verzuim, zal worden verwezen tot eene boete van niet minder dan *vijf gulden*, en niet te bovengaande de som van *honderd gulden*, of, ingeval van volstrekt onvermogen, tot eene gevangenis *van vier dagen tot zes weken*.

Ten elfden: dat echter de zoodanigen, die zich ook *vóór den 28 Januarij*, en mitsdien op den ZEVEN EN TWINTIGSTEN VAN DIE MAAND, nog niet hebben laten inschrijven, dadelijk gearresteerd en naar de Hoofdplaats der Provincie overgebragt zullen worden, ten einde, wanneer zij niet bevonden worden door ziekte, of ligchaamsgebreken, voor de militaire dienst ongeschikt te zijn, dadelijk aan den Provincialen Commandant ter inlijving als niet-ingeschrevenen, te worden overgegeven, in mindering van het Contingent der Gemeente, tot welke zij behooren, om, als zoodanig, *vijf* VOLLE *jaren* uit te dienen, zonder in het groot verlof te mogen deelen.

Ten twaalfden: dat, derhalve, aan de niet-aangave ter inschrijving, *vóór den 28 Januarij*, dus uiterlijk op den ZEVEN EN TWINTIGSTEN VAN DIE MAAND, tevens verbonden is het verlies van zoodanige vrijstelling van de dienst der Nat. Militie waarop een niet-ingeschrevene, vóór dien tijd, *voor altijd*, of *voor een jaar*, anders dan om ziekte, of ligchaamsgebreken, aanspraak zoude hebben kunnen maken, bijaldien hij aan zijne verpligting had voldaan, en dat ook geene eigene aangave, *na* dien tijd, eenige verschooning kan aanbrengen.

Ten dertienden: dat de evengezegde niet-ingeschrevene en ingelijfd wordende personen, daarenboven, verwezen zullen worden tot het *dubbeld* der boete, of straffe, hiervoren vermeld, tenzij zij voldoende bewijzen, dat zij in het jaar, waarin de inschrijving verzuimd is, eene wettige reden tot vrijstelling zouden hebben kunnen doen gelden, wanneer zij zonder boete zullen worden ingelijfd.

Ten veertienden: dat ook de Ouders, Voogden, Regenten, of Directeuren van Godshuizen en Armbesturen, bij de Wet verpligt worden hunne kinderen of pupillen, in persoon, of door iemand, daartoe schriftelijk gemagtigd, te doen inschrijven, en dat zij, daarin nalatig blijvende, verbeuren zullen de boeten, daarop, bij de Wet bepaald, zijnde niet minder dan *vijf en twintig* en niet meer dan *honderd gulden*, of, volstrekt onvermogend zijnde, gestraft zullen worden met eene gevangenis van *een* tot *twee maanden*, onverminderd de nasporingen naar de dienstpligtigen, even als ten aanzien van de deserteurs van het krijgsvolk van den Staat gebruikelijk is.

Wordende, dientengevolge, elk en een iegelijk, die zulks aangaat, ten nadrukkelijksten aangemaand en gewaarschowd aan zijne verpligtingen ten aanzien der Nationale Militie *op zijnen tijd* en getrouwelijk te voldoen, ter voorkoming der onaangename en nadeelige gevolgen, welke door het ten achteren of in gebreke blijven in de *tijdige* voldoening aan die verpligtingen ontstaan; terwijl, eindelijk, alle Ouders, Voogden, Regenten enz., hierbij betrokken, expresselijk nog worden aangemaand om, ook van hunne zijde, voor de *tijdige* inschrijving van hunne kinderen, pupillen enz. en, in het bijzonder, van hen, die, door afwezigheid of om andere redenen, zich zelven niet zullen kunnen aanmelden, zorg te dragen, en om zich niet te spoedig en op te losse gronden overtuigd te houden, dat zij aan de inschrijving en loting voor de Nationale Militie nog niet onderworpen zijn, maar om zich, zelf bij de *minste* twijfeling omtrent hunnen juisten ouderdom, van denzelven, *hetgeen* IN HET ALGEMEEN, *zeer is aan te raden*, te verzekeren door het nazien van de Registers van den Burgerlijken Stand, als alléén als *wettige* bewijzen van den ouderdom kunnende worden aangemerkt, ten einde, langs dien weg, voor te komen, dat zij zelve in geene boete, of straffe, vervallen, en dat hunne kinderen, pupillen enz., die zich, ook in dezen, en, niet zonder grond, op hunne Ouders, of die over hen gesteld zijn, verlaten, insgelijks niet geboet, of gestraft, en, als niet-ingeschrevenen, of later, als niet *op den bij de Wet bepaalden tijd* of *ter behoorlijker plaatse* ingeschreven geweest zijnde en medegeloot hebbende, behandeld zullen behoeven te worden.

Leeuwarden, den 15 December 1852.

De Commissaris des Konings,
VAN PANHUIJS.

NOTIFICATIE.

De COMMISSARIS DES KONINGS in de provincie *Friesland*,

Gelet op de resolutie van Heeren Gedeputeerde Staten der Provincie, van den 20 December 1852, no. 65, alsmede op de bepalingen van art. 11 der Wet van 6 Maart 1852, (Staatsblad no. 47),

Brengt, bij deze, ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat de tijd van sluiting der Jagt in deze Provincie, wat betreft de geoorloofde jagtbedrijven, opgenoemd in artikel 15, litt. *a*, *b*, *c*, *d*, *g* en *i* der aangehaalde Wet, bepaald is op den 8 Januarij 1853, en van die, welke vermeld zijn in hetzelfde artikel, litt. *e*, *f*, *h* en *k*, op den 1 Maart 1853.

En zal deze, op de gebruikelijke wijze, worden afgekondigd en aangeplakt.

Aldus gedaan binnen *Leeuwarden*, den 24 December 1852.

De Commissaris des Konings,
VAN PANHUIJS.

De middelprijzen van de *in-* en *uitlandsche Tarwe* en *Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* moet worden geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 24 December 1852, te *Leeuwarden*, geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde	*f* 9,50.
Van de *Rogge* per last, voor het *Roggebrood* . . .	- 210,00.
Van de *Rogge* per last, voor het *Zwitserschbrood* . . .	- 210,00.

Leeuwarden, den 24 December 1852.

De Commissaris des Konings in de provincie Friesland,
VAN PANHUIJS.

PARIJS, den 22 December.

De winter, waarvan men zich uit het oogpunt van vermaak en bijgevolg van groote uitgaven ten gunste der nijvere klasse, zooveel voorspelde, geeft tot heden nog niet wat men wachtte. Schier niemand doet uitnoodigingen of ontvangt menschen. Zelfs is er nog geen bal aan den horizon te bespeuren. De voorstad St. Germain houdt zich muis stil. Er zijn zelfs eenige harer bewoners die hunne buitenplaatsen reeds willen betrekken! Het zachte weder komt hare pruilende politiek zeer te hulp. Ook in de voorstad St. Hilaire blijft het steeds stil.

Eene enkele officiële receptie is niet in staat, dezen vooral voor de dames wanhopigen toestand, dragelijk te maken. Daar wisselt men ook slechts een handdruk, die over het algemeen niet zeer hartelijk is, wijl men elkanderen niet vertrouwt.

Men hoopt dat de terugkomst des Keizers eenig meer leven in de gezellige kringen zal aanbrengen.

's GRAVENHAGE, den 24 December.

In deze residentie is Woensdag aangekomen en aan het *Hôtel de l' Europe* afgestapt de heer *G. F. Wrangel*, adjudant van den Kroonprins van Zweden, het heugelijk berigt overbrengende van de gelukkige bevalling van H. K. H. de Kroonprinses van Zweden en Noorwegen, dochter van Prins en Prinses *Frederik der Nederlanden*, van eenen Zoon. H. K. H. en de Jongeborene bevonden zich bij de afreis vrij wel.

— De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft Woensdag hare beraadslagingen over de begrootingswetten voor 1853 hervat. Door de Vergadering zijn aangenomen: de hoofdst. VI (*Dept. voor de Zaken der Herv. Eeredienst enz.*) en VII (*Dept. voor de Zaken der R. K. Eeredienst*) met algemeene stemmen; hoofdst. VIII (*Dept. van Marine*) met 26 tegen 11 stemmen.

Hoofdst. IX *A* (*Nationale Schuld*) en IX *B* (*Dept. van Finantien*) met algemeene stemmen.

Vóór de opening der beraadslagingen over hoofdst. X (*Dept. van Oorlog*) is alstoen, op voorstel van den heer *van Wessem*, die daarbij door onderscheidene leden werd ondersteund, de openbare sitting in eene met gesloten deuren veranderd.

Na de opheffing van het comité-generaal, dat ongeveer een uur geduurd heeft,

is hoofdstuk X der staatsbegrooting behandeld en met 38 tegen 4 stemmen aangenomen.

Hoofdst. XI (*Dept. van Koloniën*) is met 36 tegen éene en hoofdst. XII (*Onvoorziene Uitgaven*) met algemeene stemmen aangenomen.

De beraadslaging over de wet op de middelen is daarop aangevangen, en in de avondzitting van dien dag voortgezet en ten einde gebragt. Daarna is dat wets-voorstel in stemming gebragt en daarbij met 34 tegen 2 stemmen aangenomen. De Vergadering is daarop tot nadere bijeenroeping gescheiden.

— Bij de beraadslaging over de wet op de middelen, in de Eerste Kamer, zijn door den minister van finantien nog enkele punten, bij die gelegenheid ter sprake gebragt, toegelicht geworden, te weten: 1°. de betaling van binnen- en buitenlandsch lastgeld door dezelfde schippers is onbillijk; voorziening daarin zal ter sprake kunnen komen bij de behandeling der vraag over de afschaffing of vermindering van het buitenlandsch tonnengeld, en daarover kan eerst sprake zijn na algeheelen afloop van de conversie. 2°. Ook op de vermindering van het tarief van het vuur-, ton- en bakengeld is de aandacht gevestigd. 3°. De gebouwen van 's Rijks marine-werf te Rotterdam zullen ten spoedigste ten meesten nutte van Rotterdam en van den algemeenen handel worden aangewend; maar een bepaald plan ten dezen bestaat nog niet. 4°. Bij eene algeheele herziening van het tarief van in- en uitgaande regten, zal als van zelf de vermindering van het inkomend regt op het vee ter sprake komen. Indien deze herziening dit jaar nog niet tot stand mogt komen, zal er toch met opzigt tot het hier bedoelde regt een voorstel worden gedaan. 5°. Omtrent de loterij zal de minister alles doen, wat hij kan om te zien of niet de grootste misbruiken zijn tegen te gaan, zoolang die zaak nog bestaat; maar hij herhaalt wat hij vroeger zeide, dat hij den dag gelukkig zal rekenen, als hij de opbrengst der loterij uit de rij der middelen zal kunnen doen verwijderen.

DOCKUM, den 19 December.

De dag van heden was een feestdag voor de Vereenigde Christelijke Gemeente. Zij hield hare eerste godsdienst-oefening in haar nieuw gebouwd bedehuis. Haar leeraar, ds. *H. Hussem*, wijdde het met eene plegtige rede, aan zijne verhevene bestemming toe. Tot grondslag daarvan lagen de woorden: *Daar is geschreven, Mijn huis is een huis des gebeds*, Luk. XIX: 46*a*. Het doel dier rede was ons voor oogen te stellen, dat de waarde van ons kerkgebouw gelegen is in zijne verhevene bestemming. Den aard van die bestemming schetste zij ons *eerst*, zij gewaagde *daarna*, van het voorregt ons in het bezit van zulk een kerkgebouw vergund, en eindigde met toespraken, overeenkomstig den aard van deze, ons zoo veel stofs tot dankbaarheid gevende plegtigheid.

Grootelijks werd de vreugde van die plegtigheid verhoogd door de deelneming daaraan van den oudsten leeraar der Hervormde gemeente, den WEw. ZGel. heer *P. A. C. Hugenholtz*, Ridder der Orde van den Ned. Leeuw, met onderscheidene andere leden, zoo uit het collegie van ouderlingen en diakenen, als uit dat van kerkvoogden van voornoemde gemeente, op onze uitnoodiging daartoe afgevaardigd.

Gedurende de zeven maanden aan den opbouw van ons nieuw bedehuis besteed, was ons des Zondags avonds het kerkgebouw der Hervormde gemeente afgestaan. Had onze leeraar daarvoor reeds openlijk onzen dank betuigd, toen hij daar, op den 21 Nov. jl., den laatsten maal predikte; aangenaam was het ons hem dien dank te hooren herhalen van onzen eigen leerstoel, rondom welken onze kerkeraad met zulk een aanzienlijk gedeelte van dien der meergenoemde gemeente geschaard was.

Dankbare hulde werd mede toegebragt aan den heer *T. Romein*, architect te Leeuwarden, onder wiens leiding en naar wiens ontwerp, ons bedehuis werd opgerigt, even als aan den nevens ZEd. tegenwoordigen aannemer *K. F. Ozinga*, die zich ook op eene lofwaardige wijze van zijne taak gekweten heeft.

Indrukwekkend was bovenal het oogenblik, toen eene schare, zoo talrijk dat het gebouw ze naauwelijks bevatten kon, als slotzang het aldus gewijzigde *derde* vers van het 74ste gezang, uit den eersten bij ons in gebruik zijnde zangbundels, staande aanhief.

Aan U, aan Uwe dienst, o God!
Zij steeds dit huis gewijd,
Gehoorzaamheid aan Uw gebod
Bereide er ons het zaligst lot,
Dat eenwig 't hart verblijdt.

God verhoore alle de gebeden, door onzen leeraar, bij deze gelegenheid, en make alzoo ons heiligdom waarlijk tot een huis des gebeds, waarin onderscheidene belijders van onzen aller Heer in liefderijke eensgezindheid hun harte tot den Oneindige verheffen, Wien boven alles lof en eere zij voor het heil, ons door de feestviering, geschonken.

LEEUWARDEN, den 27 December.

Door de directie der loterij tot *hulpbetoon aan eerlijke armoede te Leeuwarden*, is van wege Hare Majesteit de Koningin-Moeder ontvangen, een allerkeurigst bewerkt Canapé-kleedje.

— Zaturdag avond jl. is alhier het berigt ontvangen, dat de heer *H. B. v. d. Haer*, lid der Gedeputeerde Staten van Friesland, daags te voren, te 's Gravenhage, waarheen hij zich, kort geleden tot herstel zijner gezondheid had begeven, is overleden.

— Bij de vele voorbeelden tot waarschuwing die bijna dagelijks vermeld worden om toch geene oude lieden of kinderen onverzorgd te huis te laten, hebben wij weder dat te voegen eener oude vrouw, in de Gasthuissteeg alhier woonachtig, die in den avond van Donderdag jl., ten gevolge van het vlam vatten harer kleederen, door eene warme stoof, zóódanig werd gebrand, dat zij kort daarna aan de gevolgen daarvan is overleden.

— Den 20 dezer is aan de hoogeschool te Groningen bevorderd tot doctor in de regten, de heer *A. Dorhout*, van Leeuwarden, na het verdedigen van eenige *quaestiones juris inauguralis*.

— Den 21 dezer is aan de hoogeschool te Utrecht bevorderd tot doctor in de regten, de heer *B. E. S. van Welderen Rengers*, van Ysbrechtum, met Thèses.

— Gelijk ten vorigen jare wordt het nieuwjaar-wenschen ook in het dorp Bozum afgeschaft; en op nieuwjaars-dag zal men aan de behoeftigen aldaar, levensmiddelen uitreiken, verkregen bij vrijwillige bijdragen der ingezetenen.

— De *Staatsbladen* nos. 205, 206, 208 tot 225, bevatten de volgende Kon. besluiten:

tot regeling der ontvangsten en uitgaven van het *Pensioenfonds* voor *burgerlijke ambtenaren*, over het jaar 1853;

tot regeling van het gebruik van het koloniaal batig saldo over 1850 (bedragende *f* 9,082,698,15½);

betrekkelijk de beëediging van de officieren, onder-officieren en korporaals, als ambtenaren belast met het opsporen van misdrijven en als hulp-officieren van justitie;

tot opneming der veenderijen onder 's Gravenhage en Monster, onder de irreguliere veenderijen;

omtrent het tijdelijk in omloop blijven van tien millioenen der muntbiljetten van 1849;

houdende naturalisatie van *J. F. C. van Baar van Slangenburgh* en negen andere personen;

tot vaststelling der begrooting van uitgaven wegens den arbeid der gevangenen over 1853 en tot aanwijzing der middelen tot dekking van die uitgaven;

tot aflossing of vermindering van 4 pCt. in 3½ of 3½ pCt. nationale schuld;

tot verhooging van de zevende afdeeling van het Vde hoofdstuk der staatsbegrooting van 1851, als bijdrage ten behoeve van het speciaal fonds voor de kosten van droogmaking van het Haarlemmer Meer, tot een beloop van *f* 600,000.

— In de *Groninger Couranten* leest men:

Van eene goedonderrigte zijde schrijft men het volgende: »De aanleg van spoorwegen in de noordelijke provincien wordt eindelijk gaande weg waarschijnlijker.

»In de eerste plaats heeft eene maatschappij, die eenige jaren geleden eene concessie had gevraagd van Harlingen op Groningen, dat plan onder de tegenwoordige meer gunstige omstandigheden weder opgevat, en daaraan verbonden eene verlenging tot aan Leer. Deze lijn, die daar, door de westersche spoorwegbaan, Friesland en Groningen in verbinding zal stellen met geheel Duitschland, België en Frankrijk, schijnt en voor de ondernemers de voordeeligste en voor den handel, den landbouw en de nijverheid dier twee provincien de meest belangrijke te zijn. Later is, tot nu toe onder de firma *Balkema*, een grootscher plan ontworpen: Arnhem zoude met Groningen; Utrecht over Zwolle met Rheine, Harlingen met Leer worden verbonden. Een weg van Leer onmiddelijk op Hamburg is met beide plannen vereenigbaar.

»Het laatste, het spoorwegnet, is het wenschelijkste en verdient de voorkeur; deszelfs uitvoering is echter meer onzeker, dewijl het vereischte kapitaal veel grooter en niet alle deelen even winstgevend zullen zijn. Daarom is het te hopen, dat de kleinere onderneming niet uit het oog wordt verloren. Bij de grootere mag zij wel achterstaan: zij moet niet worden opgeofferd aan een onzekeren kans.

»In dien geest heeft de minister van binnenl. zaken ook onlangs de leden der beide Kamers beantwoord, die de belangen der noordelijke provincie bij hem kwamen voorstaan; indien beide ondernemers te gelijk gereed zijn, zal *hij* de concessie erlangen, die het grootste werk aanvat; indien op een gegeven tijdstip de lijn van Harlingen op Leer ter uitvoering gereed is, moet de concessie daarvoor niet wachten, of de gelden voor het spoorwegnet misschien al of niet zullen worden bijeengebragt.

»De ondernemers zullen zich ook gevoegelijk kunnen vereenigen, maar altijd weer met voorbehoud, dat de gemakkelijker lijn van Harlingen op Leer op zich zelve geene kansen van uitvoering verlieze.”

— Van Londen wordt van den 21 dezer gemeld:

Alle speculatie werpt zich op aandeelen van goudmijnen, waarvan de rijzing alle verbeelding te boven gaat. Eene zekere maatschappij heeft goud ontdekt in Australië op hare gronden en de aandeelen stegen gisteren 10 malen den prijs van voor eenige dagen en waren heden twee malen den prijs van gisteren. Anderen, die gisteren £ 4½ gedaan werden, deed men heden à £ 14. Zoo ver gaat de mania, dat men speculeert op rijzingen van £ 100, £ 500, ja £ 1000 per aandeel en dat de waarde der boven eerstgemelde aandeelen, wordt opgegeven, als zullende waarschijnlijk tot £ 1500 of £ 2000 klimmen. Alle andere fondsenhandel staat daarbij stil.

Middelburg, den 15 December.

Ter vervulling van de vacature, ontstaan door het emeritaat van ds. *Hering*, alhier, is door den grooten kerkeraad bij de Evangelisch Luthersche gemeente, het volgende twaalftal, alphabetisch gesteld, geformeerd: DD. *P. J. Andreæ*, theol. doct. te Zierikzee; *W. F. Barbiers*, te Gouda; *J. L. Becker*, te Vlissingen; *J. H. W. Bückmann*, te Tiel; *J. A. Engel*, te Kuilenburg; *Th. Jutting*, rustend predikant van Batavia; *C. Kerbert Jr.*, te Monnikkendam; *J. C. Kindermann*, te Doetinchem; *J. C. Knackwoerst*, te Doesburg; *J. C. Loch*, te Groede; *A. D. Loman*, te Deventer, en *P. A. Roll*, te Edam, en zijn daaruit vervolgens op het zestal geplaatst: DD. *Bückman*, *Jutting*, *Kerbert*, *Kinderman*, *Loman* en *Roll*.

»Hoe zal de Zondag-viering te Leeuwarden best bevorderd worden?”

Door zamenwerking van allen, die er belang in stellen.

In de *Provinciale Friesche Courant* van Zondag den 28 en in de *Leeuwarder Courant* van Dingsdag den 30 November ll., is het wenschelijke eener verbetering in deze aangelegenheid genoegzaam aangetoond en het verlangen naar ondersteuning van dezulken, die daarop een' weldadigen invloed kunnen uitoefenen, bescheidenlijk geopenbaard. Met genoegen heeft men bespeurd, dat de ontwikkelde denkbeelden algemeene goedkeuring gevonden hebben bij wie zich leiden laten door gevoelens van welwillendheid, betamelijkheid en Christelijken godsdienstzin. Het ontbreekt niet aan verblijdende proeven van welgevallen door ingezetenen dezer stad in den voorgedragen maatregel met de daad betoond, hetzij door afschaffing der gewoonte, om op den Christelijken rustdag bestellingen te laten doen, en de bezorging van winkelwaren te verordenen op den Zaturdag; hetzij door, voor zoo verre zij-zelve handel drijven, aan hunnen winkel een meer betamend uitwendig voorkomen te geven en hunne begunstigers tot bevordering van de voorgestelde zaak met minzamen aandrang uit te noodigen; hetzij door het een en ander beide. Intusschen is er tot verkrijging eener gewenschte uitkomst meer noodig dan deze betooning van welgevallen. Pogingen, om iets goeds tot stand te brengen, vooral om een misbruik op te heffen eener verouderde gewoonte, die zich door langdurig tijdsverloop als eene onverschillige zaak in het menschelijk hoofd en hart gevestigd heeft en diep ingedrongen is in het bedrijvig leven, te laten plaats maken voor eene betere wijze van handelen, om dat zij, wel beschouwd, toch onbetamelijk, stuitend voor het godsdienstig gevoel en onbillijk jegens anderen is, — worden ijdel en onvruchtbaar, wanneer haar niets meer ten deele valt, dan goedkeurende lofspraak. Er dient naar krachtiger hulpmiddelen te worden uitgezien, die haar op het werkelijke leven toepassen. Onder de neringdoenden en winkeliers blijft de een, met onzekere verwachting van hetgeen geschieden zal, op den ander staren. Van zoodanige ingezetenen, die aanvankelijk verbetering aanbragten, zullen er zijn, die, bij het gemis van voortzetting en het uitblijven van een algemeen goed gevolg, de zaak als mislukt beschouwen en tot de oude gewoonte terugkeeren. — Is de herstelling van hetgeen men zelf afkeurt en verbeteren wil, dan zoo moeijelijk? Neen, maar er is aan zamenwerking behoefte.

Zij, die blijkens het vroeger gestelde stuk in beide bovengenoemde Couranten de bevordering van deze zaak ter hand namen, hebben, door het gunstig gevoelen over hunnen arbeid ondersteund, zich, na gemeenschappelijk overleg, tot het besluit verbonden, om, alvorens andere maatregelen te beproeven, de medewerking van alle welgezinden op eene bepaalde wijze in te roepen, en wenschen eene vereeniging tot stand te brengen, wier leden zich door handteekening tot de verklaring verpligten, om »op den Christelijken rustdag, zonder »dringende noodzakelijkheid, bij winkeliers of handeldrijvenden, geene bestel»lingen te doen, waren te laten halen, of hen tot andere zoodanige werk»zaamheden te roepen, als met hun gewoon en dagelijks bedrijf in betrekking »staan en uitstel tot den volgenden dag gedoogen.” Zij hebben het voornemen, om daartoe weldra eene lijst ter teekening aan te bieden. Zij voeden de hoop, dat, terwijl het koopen en verkoopen in den Zondag avond na 7 uur, naar hun inzien, aan ieders meening moet worden overgelaten, de voorgestelde maatregel zal geoordeeld worden niet te beperkend of hinderlijk te zijn, maar bij gunstige opname doel zal treffen. Zij koesteren de verwachting, dat, onder het streven naar zooveel goeds en beters, als in onzen tijd beproefd wordt en waarvan de tegenwoordige dagen in de poging, om de ergerlijke vertooningen op den nieuwejaarsdag af te schaffen weder een nieuw bewijs opleveren, ook aan de zaak der Zondag-viering een ernstige wil en krachtige uitvoering zal te beurt vallen. En zij houden bij dit alles op de aanzienlijkste ingezetenen dezer stad, als op gewenschte voorgangers in deze heilige belangen — navolgenswaardig voor den minderen stand — het oog met vertrouwen geslagen.

STEENBEEK.

Een kwartier uurs van het dorp Hemmen in Gelderland ligt Steenbeek. Het zijn twee schoone gebouwen met boerenwoning, schuur en veestal, omringd door moestuin, bouwland en uitgebreide kersen- en appelboomgaarden. De gebouwen zijn door geen zwaar geboomte gedrukt, maar staan vrij en open, en ook het inwendige is zoo ingerigt, dat de spoeling der buitenlucht kamers en gangen dag en nacht verfrischt. De tuinen geven overvloedige gelegenheid tot gezonde en ongehinderde beweging, en zijn door bosch en water, haag en schutting van het omliggende land afgesloten, ja zelfs voor het oog van buiten verborgen. Daarbij is er gestadige arbeid voor vele handen in het huis, in de tuinen en op den akker, behalve nog andere werkzaamheden, als het wasschen voor eenige huisgezinnen en het matten vlechten. Zoo is er dan frissche lucht, vrije beweging en overvloedige arbeid; drie zaken, welke voor het personeel, dat Steenbeek bewoont, hoogst noodig en nuttig wezen moeten.

Zij, die in het Asyl worden opgenomen, moeten *vrijwillig* komen, en niets dan haar eigen wil mag haar op Steenbeek houden. Zij ontvangen allen eenerlei dienstbodenkleedij en worden aanstonds aan den arbeid gezet en aan gestadigen arbeid gewend. Ieder komt eerst op de mattenkamer, waar zij het mattevlechten leeren. Een bos roggestroo, wegende tien pond, kost gemeenlijk tien centen. Van deze maken zij in een paar dagen twee matten, die voor 40 à 60 cent per stuk kunnen verkocht worden. Die kunst moeten allen leeren, opdat zij later, als zij buiten dienst mogten geraken, het middel hebben om haar eigen brood te verdienen. Deze mattenmakerij is tevens een proefverblijf. Wenschelijk ware het echter, dat deze kamer van het overige der gebouwen afgezonderd en een zoo genaamd *doorgangshuis* werd overgebragt, want het is niet voorzigtig om ieder, die toegelaten wordt, zoo aanstonds in aanraking en bekendheid met de overigen te brengen vóór men nog iets van den staat harer zielsgesteldheid kent, noch van de gezondheid haars ligchaams voldoende zekerheid heeft. Daarna

tot de naaikamer, want allen moeten althans zóóveel handeling van de [illegible] hebben, dat zij hare eigene kleedij in orde kunnen houden. Daar wordt [illegible] tevens onderzocht tot welk soort van meidenwerk zij de meeste geschiktheid en geneigdheid betoonen, en dan worden zij opgeleid om bekwame naaisters, waschsters, keukenmeiden, werkmeiden, melkmeiden of tuinmeiden te worden. Dit geschiedt echter zoo, dat zij, die zich tot een bijzondere soort van werk heeft bepaald, evenwel voor een korten tijd ook met de overige werkzaamheden bezig wezen moet, opdat niets, wat van eene dienstmeid kan gevorderd worden, haar vreemd zij. Eerst als zij alle scholen goed doorloopen hebben, worden zij als geschikte dienstboden met een volkomen attest ontslagen; men zorgt, dat zij bij brave menschen goede diensten bekomen, en de directrices trachten eene vriendschappelijke briefwisseling met de ontslagenen te onderhouden. Uit dit alles blijkt, dat het doel van Steenbeek is om haar, die van de zonde hebben geleefd, het brood te leeren verdienen op den eerlijken weg, en als men ze in de keuken of het waschhuis, in den tuin of de tabaksschuur ijverig en welgemoed arbeiden ziet, bemerkt men duidelijk, hoe geheel anders zij zich gevoelen, dan toen zij het zure brood der ontucht aten. Bij al de orde, die er heerscht, ontdekt men ook niets, dat op dwang gelijkt, en geldt in sommige Magdalena-huizen, *sie sollen gepeitscht werden*, hier werkt een zachter geest. De oproerigen wordt het maken van een zeker getal matten binnen bepaalden tijd opgelegd. Die het gesticht verlaat en terugkeert, krijgt een koffijkleurig strafkleed aan. Die onbetamelijke gesprekken voert wordt voor een korten tijd uit het gezellig verkeer verwijderd, en de hoogste straf is eene berisping van den directeur, maar deze straf wordt zelden verdiend. Deze zachte behandeling werkt hoogst weldadig op de meesten, die dikwerf in de huizen der ontucht zeer veel harde hebben moeten verduren, en ook de bewustheid »ik ben vrij om heen te gaan, slechts mijn eigen wil houdt mij hier," heeft die uitwerking, dat zij ijverig en gewillig den arbeid verrigten, welke anders zwaar zou vallen voor degenen, die zelden gearbeid hebben. Dat beginsel van vrijheid is eene zeer gelukkige gedachte van ds. *Heldring* geweest, en wij weten niet, dat het vóór hem ergens was ingevoerd, dan in het uitmuntend gesticht van Montpellier onder den naam van *la solitude de Nazareth*. Ook daar is het juist de vrijheid, die bindt, en, naar de opgave van den abt *Coural*, waren van de 33 ontslagen gevangenen en van de 32 gevallene meisjes slechts twee, die weinige dagen na hunne aankomst het huis verlaten hebben.

Steenbeek is eene dienstbodenschool onder godsdienstige leiding. Dat godsdienstige der opleiding is van het hoogste belang. Wat zal toch die zondaressen tot diep leedgevoel over haar vorig gedrag en tot ernstige en onveranderlijke keuze van verbetering brengen, indien het de godsdienst niet is? Maar dat godsdienstige slaat ligt tot het overdrevene over bij overprikkelde, overgevoelige en zeer onkundige schepsels, en als de directeur of de directrices zelve tot het overdrevene hellen, dan vloeijen zulke Magdalena-huizen over van duistere bevindingen en methodistische bekeerings-geschiedenissen. Het schijnt dat Ds. *Heldring* er veel mede te strijden heeft gehad, maar zijn gesticht er thans geheel van gezuiverd heeft.

Het is zeer te hopen, dat het evenwigt tusschen de stoffelijke en geestelijke opleiding der bewooners van Steenbeek nooit uit het oog verloren worde; dat het er niet te spiritueel en ook niet al te materieel toega, maar dat het een het andere helpe en nooit overheersche. Hierin ligt het geheim van het welslagen der onderneming, hieraan hangt het voortdurend bestaan van het Asyl. Om dit voortdurend bestaan bovendien te verzekeren, zouden wij wenschelijk achten, dat het Asyl op de eene of andere wijs met het bestuur onzer kerk verbonden werd.

Vraagt men nu, welke uitkomst die doelmatige en regt Christelijke inrigting opgeleverd heeft? O, die is zeer verblijdend! Van degenen, die opgenomen zijn, en onder welke velen waren, die in ongeregtigheid geboren en opgevoed, uit het afzigtelijkste slijk van de donkerste schuilhoeken onzer groote steden derwaarts zijn gebragt, is *een derde* op den goeden weg teruggekeerd. Zij gedragen zich onberispelijk in de huisgezinnen, welke zij dienen; of zij zijn gehuwd met mannen, vroeger nooit gekend en met wie zij stil en gelukkig leven; of zij hebben deze wereld reeds verlaten en stierven geloovig en bemoedigd, vol van de hope der vergiffenis en des beteren levens. Dat is zoete en zalige belooning voor den stichter en zijne ijverige helpsters; zoete en zalige belooning voor den zwaren strijd tegen valschheid en leugen, tegen groote zinnelijkheid en ijdelheid, tegen ingewortelde traagheid en weerspannigheid; zoete en zalige belooning voor de zelfverloochening, waarmede zij er zich aan wijden en voor de rustelooze zorg en den afmattenden arbeid, met welke zij die diep gezonkenen trachten op te beuren en te behouden.

Buitenslands wordt die voortreffelijkheid der inrigting van het Steenbeeksche Asyl algemeen erkend. In het *Bericht über die Generalversammlung des Provinzial-Vereins für innere Mission in der Rheinprovinz* spreekt de voorzitter dier vergadering met opgetogenheid over het Asyl Steenbeek, dat hij bezocht heeft. De groote vergadering van den 17 September 1851 te Elberfeld gehouden, en waar meer dan twee duizend mannen der inwendige zending uit alle oorden der wereld waren zaâm gekomen, heeft den stichter van het Steenbeeksche Asyl tot president gekozen van de sectie voor de Magdalena-zaak. Nog vóór weinige weken kwam de adelijke jonkvrouw *von Lepel* uit Postdam, om Steenbeek te zien en naar dat model een Asyl uit eigen middelen te stichten. Ook in ons vaderland groeit jaarlijks het getal dergenen, die deze weldadige inrigting met hunne giften ondersteunen, en als het goede, dat men er sticht en de milde geest, waarin men er werkt, algemeen bekend worden, zullen de noodige middelen tot onderhoud niet ontbreken.

Wij eindigen ten aanzien van den edelen stichter en ijverigen bestuurder *O. G. Heldring* met de woorden van *Schrautenbach*, welke dr. *Harting* voor zijne schetsen uit het leven en de werkzaamheid van graaf *Zinsendorf* heeft geplaatst: »Konnte ein Mann in seinen ganzen Lauf *einen* glücklich gefassten Gesichtspunkt zu eilen, Schwierigkeiten überstehen — und vielen ein Beförderer werden ihrer Glückseligkeit, so verdient er die Achtung des Weisen.

(*De Morgenster.*)

Nieuwe Landbouw-Werktuigen in de Provincie Groningen.

In 1851 werden 20 stuks Amerikaansche arendsploegen in de prov. Groningen ingevoerd en vele nagemaakt. Met goed gevolg zijn deze ploegen in gebruik gekomen in de gemeenten: Adorp Baflo, Bierum, Haren, Loppersum en Winsum, zijnde deze ploeg reeds in 1850 te Kloosterburen, Warffum, Uithuizen en Ulrum ingevoerd. De heer *C. J. Borgman*, te Kloosterburen heeft, door de eerste invoering van dit werktuig in 1850, den landbouw van dit gewest zeer aan zich verpligt. Men kan, volgens de ontvangene opgaven daarmede dieper ploegen, dan met den gewonen voetploeg, en met minder trekkracht, hetwelk op ongeveer een derde begroot wordt. Onder Baflo, Warffum en Winsum, meende men ook, dat dit werktuig eerlang geheel algemeen zoude zijn.

Te Warffum heeft men dit denkbeeld van den arendploeg ook toegepast op den ploeg, waarmede, tusschen de rijen, koolzaad geploegd wordt. Proeven met dit arendploegje, aldaar genomen, hebben aanvankelijk zeer goed voldaan.

Ook is bij *G. Reinders*, op den Noordpolder, uit Noord-Amerika aangekomen een soortgelijk driepaards voetploeg, welke voorthands bijzonder geschikt is om met voordeel op de zware kleigronden van het Westerkwartier ingevoerd te worden, ter vervanging van den aldaar gebruikelijken radploeg.

Bij denzelfden is ook in gebruik gekomen een houten hooihark uit Noord-Amerika, die zeer goed voldaan heeft, en wordt er nog een tweede aanzienlijke bezending arendploegen uit Noord-Amerika verwacht.

De vroeger ingevoerde grondwoelder of onder-grondsploeg begint meer en meer algemeen te worden. Vroeger bestond deze reeds te Schildwolde, Haren, Oude Pekela enz., maar in dit jaar daarenboven in gebruik gekomen te Hoogezand, Veendam en Bellingewolde.

Te Hoogezande heeft een ijverig landbouwer zich ook de driebalksche voren-egge uit de verzameling voor den landbouw te Groningen aangeschaft en dit aanvankelijk met zeer goed gevolg.

De vroeger bekende kweekegge, koolzaadsleep en de aanaardploegen verspreiden zich meer en meer.

Het in 1847, door het genootschap van Nijverheid te Onderdendam, ingevoerde dorschwerktuig uit Noord-Amerika en de hier in het kanton Onderdendam in gebruik zijnde, naar hetzelve nagemaakte, dorschwerktuigen, voldoen bij voortduring zeer goed, terwijl stroo en graan hierbij veel frisscher blijven dan bij het gewone wijze van dorschen.

Te Zuidbroek eindelijk is een nieuw hakselsnijder, van Duitsch maaksel, ingevoerd.

Maatschappij tot Nut der Israëlieten in Nederland,

AFDEELING *LEEUWARDEN.*

Derde *Openbare* Vergadering op *heden* Dingsdag den 28 December 1852, 's avonds ten 7 ure, in de Kleine Zaal van den Heer V. D. WIELEN.

Bewijzen van Toegang zijn, tegen 50 Cents, aan genoemd Lokaal verkrijgbaar.

Opgave der Prijs en Aanvoer van *BOTER*, den 24 December 1852, aan de Stadswaag te Leeuwarden.

PRIJS, *f* 37,50. AANVOER: 302/4, 183/8 en 88/16 vaten.

Prijs-Courant der Effecten.

Amsterdam, den 24 December 1852.

NEDERLAND.					
Werk. Schuld	2½ pCt.	66¼	66⅜	66 5/16
Dito dito...	3	»	79	79¼	79⅜
Dito dito ...	4	»	97 3/16	97⅜	97¼
Amort.-Synd.	3½	»	95¾	96	
Handel-Maats.	4½	»	119¾		

FRANKRIJK.				
Obligatien....	3 pCt.	77½		

RUSLAND.					
Ob. bij *H.* 1798/1816	5	pCt.	109½	109¾
dito dito 1828/1829	5	»		
Dito bij dito..	4	»	93¼	
Geldl. te Londen	4½	»		

SPANJE.					
Obligatien.....	1	pCt.	23 13/16	24	24
»	3	»			
» Binnenl. à6/m	3	»	43 13/16	44 1/16	44
Coupons Bewijzen.....			3⅞	3 15/16	3 15/16
Amort. Schuld...			5 15/16	6	

PORTUGAL.					
Te Londen....	5	pCt.	42¼	42 9/16	42½
»	4	»	38 13/16	38 15/16	

OOSTENRIJK.					
Metaliek.......	5	pCt.	80	80½	
» (nieuwe)	2½	»	42 1/16		
» » Amst.	5	»	93 1/16	93¼	93 3/16

Met. La. B. 5 pCt. 93, ⅛, ⅛; Weenerb. bij Goll en C°. 4 pCt. 70 1/16; Amerik. Bank-Act. 4¼; Sardinie 5 pCt. 94⅞; Louis bij Hope 5 pCt. 100½, Mexik. 23⅜, ⅝, ⅝: Gren. Uitg. 12⅜, 7/16; Ecuador 4⅛, 3/16; 2½ pCt. Metal. 1851 41½, 9/16, Dito 1852 41¼; Dito 1852 5 pCt. 79⅞, 80; Philad. H. N. 92½, 3 pCt. Deenen 83¼; Thes. Amst. 106.

Zaturdag den 25 December.

Heden zijn bij geringe affaire verhandeld: Integralen 66⅜; 4 pCts, 97⅜; Spaansche 1 pCts. 24; Amortis. 6; Metal. 5 pCts. 80½; Amerik. Bank-Act. 4 5/16.

Zondag den 26 December.

Integralen 66 5/16; Spanje 1 pCts. 24, 23 15/16; Binnenl. 3 pCts. 44, 43⅞, 13/16; Bewijzen Coup. 3 15/16; Amortis. 5 15/16; Metaliek 5 pCts. 80 7/16; Dito 2½ pCts. 42⅛, 1/16; Dito Nieuwe 5 pCts. 93½, ⅜, 5/16; Dito La. B. 93⅜.

Tot de genoteerde koersen vertoonde de handel geene bijzondere levendigheid.

*** Getrouwd te Bolsward, den 18 December 1852:

EELTJE J. BONNEMA, en
ANTJE R. KOOPAL.

*** Getrouwd:
Wirdum, PIETER B. VOGEL, en
den 23 December 1852. ANNA SNETHLAGE.
Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel van eene DOCHTER G. TACONIS, Echtgenoote van
Leeuwarden, den 19 December 1852. G. TEN CATE Fz.

*** Bevallen van eene DOCHTER F. HILLEBRAND, geb. REITSMA.
Leeuwarden, den 20 December 1852. J. C. HILLEBRAND.
Eenige kennisgeving.

*** Voorspoedig bevallen van een' ZOON EVA FONTEIN, geliefde Echtgenoote van
Harlingen, den 20 December 1852. L. HANNEMA.

*** Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER H. F. WOUDA, geliefde Echtgenoote van
Sneek, P. VAN DER FEER Jr.
den 21 December 1852. *Apothecar.*

*** Bevallen van een' ZOON G. E. TULLENERS, Echtgenoot van
Leeuwarden, den 23 December 1852. B. L. LANGEMEIJER.
Algemeene kennisgeving.

WORKUM, den 23 December 1852. Heden beviel van eene welgeschapene DOCHTER, J. S. KOK, geliefde Echtgenoot van
J. C. MANN, *Notaris.*

*** Heden beviel van eene welgeschapene DOCHTER, JANKE WASSENBERGH, veel geliefde Echtgenoote van
Paesens, J. ENGELSMA MEBIUS,
den 24 December 1852. *Predikant.*

HEERENVEEN, den 20 December 1852. Heden overleed ten gevolge eener slepende ziekte en langdurige verzwakking, de Wel Edel Geboren Vrouwe CORNELIA LIVIA VAN SCHELTINGA, Weduwe wijlen den Heer RUARDUS NAUTA, in den gezegenden ouderdom van ruim zeven en zeventig jaren.
Eenige kennisgeving.

*** Op den 21 December 1852, overleed te Leeuwarden, in den ouderdom van bijna 32 jaren de HoogWelgeboren Heer OTTO WILLEM Baron VAN TILL, in leven Controleur van 's Rijksbelastingen, Echtgenoot van de Hoog Welgeboren Vrouwe LOUISA CHRISTINA Baronnesse VAN TILL, geboren VAN DE POLL.

*** Ten vierdenmaal trof mij binnen den tijd van 21 weken eene gevoeligen slag door het afsterven van mijn geliefd Zoontje EVERT, oud 9 jaren.
Franeker, den 21 December 1852. T. FABER, Wed. H. SCHELTEMA.
Eenige kennisgeving.

MIDLUM, den 22 December 1852. Heden middag twaalf uur overleed onverwacht, in den ouderdom van bijna zestig jaar ANTJE A. BRUNIA, Wed. G. H. HESLINGA.
Uit aller naam,
R. W. LEEMAN.

HUIZUM, den 23 December 1852. Heden morgen ontsliep zacht en kalm onze geliefde Vader OTTE IDZERDA, aan verval van krachten van slechts vier dagen, in den ouderdom van ruim 89 jaar.
Eenige kennisgeving. F. IDZERDA.
Mede uit naam zijner Kinderen en Kindskinderen.

*** Heden is alhier op 't onverwachts overleden, in den ouderdom van 54 jaren, tot diepe droefheid der nagelatene Kinderen, Vrouwe ELISABETH MARIA SALVERDA, Weduwe van den Wel Edelen Gestrengen Heer Mr. LEONARDUS IJPEIJ.
Leeuwarden, den 24 December 1852.

*** Heden overleed alhier, onze waarde Zuster en Tante HILTJE EERDMANS, in den ouderdom van bijna 66 jaar.
Bolsward, H. EERDMANS,
den 24 December 1852. *uit aller naam.*
Eenige kennisgeving.

*** Heden namiddag om 1 uur overleed na een langdurig lijden, mijne geliefde Echtgenoot AALTJE JONKMAN, in den ouderdom van 49 jaren en 5 dagen, geliefde Echtgenoot van
Leeuwarden, den 25 December 1852. H. PLANTINGA.

*** Heden trof mij de lang gevreesde slag door het afsterven van mijn geliefde Echtgenoot HITJE H. SIEBINGA, in den nog jeugdigen ouderdom van 29 jaren en 7 maanden, waarvan ik slechts ruim twaalf maanden met haar in den echt vereenigd mogt zijn.
Ureterp, den 25 December 1852. OEBELE W. REINDERSMA.

*** Heden morgen ten 2½ uur ontsliep zacht, na eene sukkeling van ruim 8 maanden en eene genoegelijke echtvereeniging van 2¼ jaar, mijne geliefde Echtgenoote UILKJE VAN DER VEEN, in den leeftijd van 26 jaren en 9 maanden, mij nalatende een kind, te jong om deszelfs groot verlies te kunnen beseffen.
Dokkum, den 26 December 1852. D. MOLANUS.

*** Het Zoontje, over wiens geboorte wij ons den 14 November jl., zoo zeer verheugden, werd ons *heden* door den dood ontrukt.

Leeuwarden, G. JELLEMA.
den 26 December 1852. B. JELLEMA — ANDERS.
Eenige kennisgeving.

BEETGUM, den .. December 1852. Heden overleed, in den ouderdom van ruim 48 jaren, mijn geliefde Echtgenoot de Heer J. E. VAN AISMA.

J. H. HARTMANS, Wed. J. E. VAN AISMA.

Menigvuldige Vrienden en Betrekkingen gelieven deze als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

BURGERLIJKE STAND.

Bij den Burgerlijken Stand te *Leeuwarden* zijn van den 21 tot en met den 27 Decemb. 1852 aangegeven: 28 Geboren, 11 Overleden, Gehuwd 3 paren.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER GEMEENTE LEEUWARDEN, gedenken, op Woensdag den 5 Januarij e. k., des voormiddags te 11 ure, bij geslotene briefjes, in het openbaar aan te besteden: De leverantie der benoodigde BUREAU BEHOEFTEN en BINDWERKEN over de jaren 1853 en 1854.

De briefjes moeten op den 4 Januarij e. k., ter Stads Secretarie zijn ingeleverd, alwaar de Voorwaarden, voor de gegadigden, ter lezing liggen.

Leeuwarden, *Burgemeester en Wethouders voornoemd,*
den 27 December 1852. J. H. BEUCKER ANDREÆ.
De Secretaris,
M. S. DE WAL.

De genen die, in het jaar 1852, *Leverancien* aan de gemeente Leeuwarden hebben gedaan, worden, bij deze, namens het Gemeente-Bestuur, verzocht, hunne Rekeningen deswege, vóór den 15 Januarij 1853, ter Secretarie der Gemeente, in te zenden.

Leeuwarden, *De Secretaris van het Gemeente-Bestuur,*
den 27 December 1852. M. S. DE WAL.

HET PLAATSELIJK BESTUUR DER GEMEENTE TIETJERKSTERADEEL, maakt bij deze bekend, dat nieuw daargestelde LEGGERS der onderhoudpligtige perceelen van de *Waterlossing bij den zoogenaamden Boschweg*, en van *drie Pompen in dezelve, te Witveen onder het behoor van Oostermeer*, van den eersten Januarij 1853, gedurende twee maanden ter Gemeente Secretarie te Bergum, ter visie van belanghebbenden zullen leggen, en bezwaren daartegen op gezegeld papier geschreven binnen eene maand daarna aan het Plaatselijk Bestuur kunnen worden ingediend.

Bergum, *Het Plaatselijk Bestuur voornoemd,*
den 24 December 1852. H. B. v. SMINIA.
De Secretaris der Gemeente,
Mr. A. FERF.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN BARRADEEL, convoceren ten verzoeke der betrokken Kerkvoogden, de Hervormde Floreenpligtigen van den dorpe *Pietersbierum*, tegen Zaturdag den 8 Januarij 1853, des voormiddags ten elf ure, in de Kerk aldaar, ten einde op te nemen en na welbevinding te sluiten de Kerkerekening over 1851 en vast te stellen de Kerkelijke begrooting voor 1853.

Sexbierum, *Burgemeester en Wethouders voornoemd,*
den 24 December 1852. Bij afwezigheid van den Burgemeester,
P. J. W. KNOLL, *Wethouder.*
E. J. ALTA, *Secretaris.*

De geannonceerde VERKOOP door den Notaris J. S. BOKMA, te *Akkrum*, op WOENSDAG den 29 December 1852, des avonds ten 7 uur, ten huize van den Kastelein AGE S. DIJKSTRA, te *Akkrum*, ZAL GEEN VOORTGANG HEBBEN.

NB. De vroeger aangekondigde VERHURING van eene ZATHE en LANDEN te *Lions*, bij JACOB JANS MEINSMA en VROUW bewoond en in gebruikt MOET ALS NIET GEPLAATST, BESCHOUWD WORDEN.

Verkooping eener Zathe en Landen
te Oppenhuizen en onder Sneek.

De Notaris G. S. ZIJLSTRA, te Heeg, zal, ten verzoeke van de Heeren W. A. EVERTSZ, Notaris te Oldeboorn en Mr. M. BAKKER, Advocaat te Sneek, op *heden* Dingsdag den 28 December, des namiddags om 2 ure, ten huize van *G. de Ruiter*, Logementhouder te Sneek, publiek bij de finale toewijzing, tegen genot van verhooggeld, presenteren te verkoopen:

Eene zeer uitmuntend vruchtbare ZATHE en LANDEN, met HUIZINGE en SCHURE, KAAS- en VARKENSHOK, SCHIPHUIS, HORNLEGER, HIEMINGE, ROVINGE, BOOMEN en PLANTAGIE en WATERMOLEN, cum annexis, groot volgens Kadastrale meting 32 bunder 80 roede en 29 el, staande en gelegen te Oppenhuizen en onder Sneek; bij *Teede Aukes Jongbloed* in gebruik; op Sint Petri en 12 Mei 1853 te aanvaarden, en zulks in 12 perceelen.

De Notaris G. S. ZIJLSTRA, te Heeg, zal, krachtens geregtelijke autorisatie, op Donderdag den 6 Januarij 1853, des avonds precies om 7 ure, ten huize van *R. C. Wielsma*, Logementhouder te Woudsend, publiek, bij de finale toewijzing, tegen genot van verhooggeld, presenteren te verkoopen:

1. Eene HUIZINGE, met ERVE, BLEEKVELD en TUIN c. a., staande en gelegen in de Buren te Woudsend; bij *J. H. Drijfhout* en *G. H. Booi* in gebruik.
2. De HELFT over hoog en laag van twee stukken WEIDLAND, in het geheel groot 2 bunder 80 roede 40 el, gelegen onder Heeg, aan het Voetpad, van daar naar Woudsend; bij *Jan Obbes Bouma* in gebruik. En
3. Een stuk HOOILAND, groot 1 bunder 4 roede 70 el, gelegen op het schar aan de rakken onder Heeg; bij denzelven in gebruik.

De Huizinge op 12 Mei 1853, en het land op Sint Petri 1854 te aanvaarden.

De Notaris A. A. LAND, te Franeker, zal, in het openbaar verkoopen, provisioneel, op Woensdag den 29 December 1852, des namiddags ten 2 ure, ten huize van *E. D. Kortrijk*, te Oosterwierum:

Eene ruime HUIZING, waarin 2 Woonkamers, STALLING voor 6 Koeijen, SCHUUR en ERF, no. 39, te Oosterwierum; bewoond door den mede-eigenaar *K. T. Boersma*; den 12 Mei 1853 te aanvaarden.

Boelgoed te Ameland.

De Notaris E. MEIJER, te Nes op Ameland, gedenkt, op Donderdag den 30 December 1852, des morgens ten 9 ure, bij het Pakhuis van Strandvonderij-goederen te Ballum, publiek, bij boelgoed, tegen gereed geld, te verkoopen:

De volgende goederen, alles door zeewater meer of min beschadigd, en geborgen uit het op den 18 dezer gestrande en daarna verbrijzelde Brikschip *Fides*, kapitein *J. E. Krag*, als:

40 Kisten met Noord-Hollandsche Kaas, 74 kisten met compositie Kaarzen en 25 pakken divers gekleurd Sits- en ander Papier, 48 groote en 50 kleine pakken Passementswerk, 1 linnenbaal met Veterband, 1 kist met Vilten voor hoeden, 1 blikken Trommel en 1 pak Chemicalien, twee kisten met Bloedzuigers, onderscheidene kisten met Sigaren, 10 groote en 20 kleine kistjes met Naalden, 1 kist met 19 flesschen divers Reukwerk, 1 kist met gedroogde Appelen, 1 dito met Pruimedanten, en voorts al hetgeen meer ter verkoop zal worden aangeboden.

Nadere informatien zijn te bekomen bij den Kapitein of bij den Heer Burgemeester van Ameland, Jonkheer VAN HEECKEREN, als deszelfs adsistent en bij gemelden den Notaris.

Des daags voor den verkoop bestaat er te Holwerd des morgens ten 11 uur, bij vaarbaar weder, gelegenheid tot overvaart.

Bij evengemeld boelgoed zal mede nog worden verkocht:

2 Forte Piano's, 1 kist met Gewast Doek of Tafelkleedjes, 1 kist met Zeemsleeren Lappen, 2 kisten met diverse Kramerijen, 1 kist Koralen, 1 pak Leeren Kinderbanden, 1 kist met Eau de Cologne, 1 kist met Pomade, 1 partij Lucifers, 2 fusten met Buitenlandsche Jenever en zeer waarschijnlijk nog onderscheidene andere goederen.

De Notaris A. HAAGSMA, te Sneek, zal, Donderdag 30 December e. k., des avonds 7 uur, in na te melden geveilde, provisioneel verkoopen:

Eene hechte HUIZINGE en wel-beklant KOFFIJHUIS, met ruim ERF en BLEEK c. a., *het Dambord* genaamd, staande op een besten stand, op den hoek der Brouwersteeg bij de Scharnen te Sneek, wijk 3, no. 90; bewoond door den eigenaar *D. E. Visser*, en te aanvaarden 12 Mei 1853.

Op nader te bepalen tijd en plaats, zal, in de maand Januarij 1853, publiek worden verkocht: Het welbevaren TJALKSCHIP, *GEERTJE RIJNDINA*, Kapitein *P. R. Dik*, gebouwd in 1843, groot 60 binnenlandsche tonnen, laden de 80 roggelasten, met deszelfs volledigen Inventaris, geschikt voor Buiten- en Binnenvaart, vroeger bevaren door wijlen Kapitein *Harm A. Kruse*, van Groningen.

Inmiddels voor den 10 Januarij 1853 *UIT DE HAND TE KOOP*. Te bevragen bij den Heer A. J. SMAAL, te Delfzijl, alwaar het Schip in de Haven is liggende, en waarover een groot gedeelte van den koopschat kan blijven staan.

Uit de hand te koop:

Een HALFVEER, van *Sneek* op *Franeker* vice-versa; te bevragen bij J. DE RUITER, te Sneek.

EIKEN STEK TE KOOP, verplant en dus van den penwortel gestoken en goed geworteld. Adres bij JAN JONKMANS, onder Heerenveen.

Aanbesteding bij geslotene briefjes,

van het AFBREKEN eener oude en weder OPBOUWEN eener nieuwe BOERENHUIZING en SCHUUR, te Tirns, met bijlevering van alle Materialen.

Bestekken en Teekeningen liggen ter lezing en inzage bij de Logementhouders *de Ruiter*, te Sneek; *van der Plaats*, aan den Straatweg onder Scharnegoutum en de Wed. *Meijer*, op de Oudeschouw.

De aanwijzing van het werk zal geschieden op Dingsdag den 4 Januarij 1853; wordende de gegadigden verzocht de briefjes *in persoon* in te leveren op de Oude Schouw, op Vrijdag den 7 Januarij daaraanvolgende.

FAILLISSEMENT.

De Curator in het faillissement van REDMER LOLKES BARGSMA, Logementhouder te Workum, maakt bekend, dat de door den in dat faillissement occuperenden Heer Regter-Commissaris opgemaakte staat van rangschikking en daarbij behoorende bewijzen ter Griffie der Arrondissements-Regtbank te Sneek zijn nedergelegd, om aldaar gedurende veertien dagen te verblijven ter inzage van een ieder. Geschiedende hiervan aankondiging ter voldoening aan artikel 864 Wetboek van Koophandel.

Sneek, den 27 December 1852. Mr. B. S. STIENSTRA.

VOOR NIEUWJAARSGESCHENKEN

is in de Weerdt, no. 29, ten toon gesteld eene extra sortering nieuwe Fransche en Engelsche GALANTERIEN, zoo wel voor luxe als nuttig gebruik, benevens eene fraaije collectie JAPANSCHE en CHINESCHE GOEDEREN.

Zondag e. k. wordt er niet verkocht, maar wordt vooral de ambachtsman ter vrije bezigtiging uitgenoodigd, van 's morgens 11 tot 's avonds 10 uur.

Leeuwarden. VAN HAAGEN.

RHEUMATISCHE PIJNEN. VERLAMMING.

Wij ontvingen heden het onderstaande Attest van den Heer *Tikkel*, te Arnhem, die ons daarbij verzekert, dat hij ons wel Dertig zoude kunnen zenden, als de Genezenen die hij kent maar zoo goed en zoo menschlievend wilden zijn als Mejufvrouw *Raats*.

»Ter liefde der Waarheid verklaar ik, dat ik tien jaren lang de hevigste »Rheumatische Pijnen heb moeten verduren, dat ik alle Doctoren geraadpleegd, »alle Medicijnen gebruikt heb en dat dit alles niets heeft mogen baten. In het »jaar 1845 moest ik zelfs mijne toevlugt tot Krukken nemen, omdat de voort- »durende pijnen mijne Beenen geheel verlamd hadden. In 1849, nadat ik zoo »veel goeds van Goldberger's Kettingen gehoord en zoo vele Genezingen aan- »schouwd had, heb ik op aanraden van velen, waarbij ook kundige Genees- »heeren, in de maand Augustus bij den Heer *Tikkel* alhier een Goldberger's »Ketting gekocht. Ik gebruikte die naar voorschrift en langzamerhand week de »pijn al meer en meer, tot ik in de maand December de Krukken ontberen kon »en *geheel genezen was. Ik heb na dien tijd ook geen aanval van pijn meer ge- »had.* — Op mijn aanraden hebben dan ook vele andere Lijders deze Kettingen »gebruikt en hebben er geen berouw van gehad."

Arnhem, 29 Junij 1850. Wed. RAATS, geb. A. BOSCH.

De ECHTE KETTINGEN zijn voor *f* 1,80, *f* 2,70, *f* 3,60, *f* 5,40 in de onderstaande Dépôts te verkrijgen:

Amsterdam, *Verkoophuis*; Akkrum, *Pieter K. de Groot*; Bolsward, *S. S. Oosterbaan*; Dokkum, *A. Schaafsma*; Franeker, *K. Drager*; Gorredijk, *S. G. Zwart*; Harlingen, *P. L. Mirande Pz.*; Heerenveen, *G. Overdiep* en Gebr. *Padberg & Co.*, Hindeloopen, *David de Jong*; Kollum, *C. Nihot*; Leeuwarden, *S. P. Postma* en *J. J. van Haagen*; Meppel, Wed. *Branderhorst*; Sneek, *P. T. Potma*.

DE PILLEN VAN HOLLOWAY,
GEBRUIKE MEN VOOR AAMBORSTIGHEID, VEROUDERDE HOEST EN ANDERE AANDOENINGEN DER BORST.

De heilzame uitwerking dezer Pillen in alle mogelijke gevallen van borstkwalen, hetzij dezelve voortspruiten uit aamborstigheid, verouderde hoest of gevatte koude is thans zoo zeer bevestigd door eene menigte lieden zoo in ons vaderland als in andere landen, dat de *Holloway's* Pillen, het meest gezochte geneesmiddel voor diergelijke ziekten geworden zijn. Eenige weinige dosis neemt spoedig zulke aandoeningen weg en werkt zeer voordeelig op de long. Om echter de uitwerking meer te bevorderen behoort men elken avond een weinig van de Zalf op de borst in te wrijven.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

DOOSJES PILLEN	van *f* 0,90,	*f* 2,10,	*f* 3,30,	*f* 7,75,	*f* 15,50,	*f* 23,50.
POTJES ZALF	van - 0,90,	- 2,10,	- 3,30,	- 8,15,	- 15,90,	- 23,90.

Zijn op *franco aanvrage*, *à contant*, te bekomen: aan het Hoofddepôt, bij den Heer J. STRAATMAN, te 's Hertogenbosch; Wed. H. A. BINKSMA, te Harlingen; den Heer S. G. SWART, te Gorredijk; alsmede te Londen, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

Twee ongehuwde SCHOENMAKERSKNECHTEN, waarvan een als Meesterknecht, het Laarzenmaken grondig verstaande, kunnen den 12 Mei 1853 vast werk bekomen bij H. J. TROMP, Leerlooijer en Schoenmaker te Woudsend. Brieven *franco*.

Een ongehuwde WAGENMAKERS-KNECHT, het Rijtuigmaken gedeeltelijk verstaande, kan terstond of op den 12 Mei 1853, vast werk bekomen bij den Ondergeteekende. J. HILWERDA,
Mr. *Wagenmaker te Dronrijp.* Brieven *franco.*

Wie een SCHAAP vermist, kan hetzelve tegen bewijs van eigendom en betaling der kosten terug bekomen bij J. H. DE GROOT, te Oosterwierum.

BOEKVERKOOPING,

welke zal worden gehouden door JOHs. MEIJER Jr., Boekh. en Zaakw. te Harlingen, gedurende de drie volgende dagen, op Maandag den 24, Dingsdag den 25 en Woensdag den 26 Januarij 1853. De Catalogus zal den 10 Januarij 1853 worden verzonden en tevens voor 10 Cents zijn te bekomen bij den bovengenoemde.

Bij E. HOSBACH J.Cz., Boekdrukker enz. te *Leeuwarden*, ziet het licht:

HET BEGINSEL DER
GRONINGER SCHOOL
IN STRIJD MET DE WERELD,
OF WELKE ZIJN DE BEGINSELEN DER GRONINGER SCHOOL?
Prijs 25 Cent.

TER LEEUWARDER COURANT-DRUKKERIJ.